

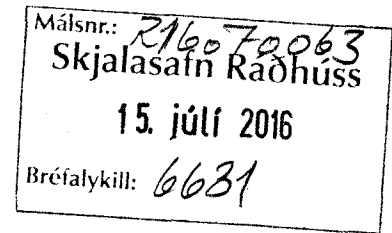

Reykjavíkurborg
Umhverfis- og skipulagssvið

Borgarráð Reykjavíkur

Tjarnargötu 11
101 Reykjavík

Reykjavík 11.07.2016

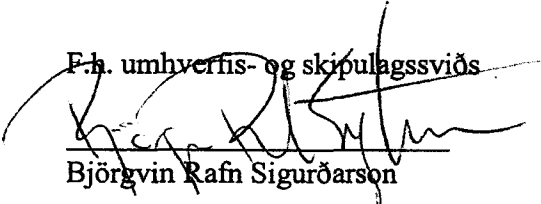
Hér með sendist útskrift úr gerðabók umhverfis- og skipulagsráðs frá 6. júlí 2016 varðandi eftirfarandi mál.

Kjalarnes, Brautarholt 5

Að lokinni grenndarkynningu er lögð fram að nýju umsókn Einars Ingimarssonar f.h. Brúneggja ehf., mótt. 6. apríl 2016, varðandi breytingu á skilmálum deiliskipulags Brautarholts á Kjalarnesi vegna lóðarinnar nr. 5 við Brautarholt. Í breytingunni felst að breyta svínabúi á jörðinni í alifuglabú, samkvæmt tillögu, ódags. Tillagan var grenndarkynnt frá 2. maí til 30. maí 2016. Eftirtaldir aðilar sendu athugasemdir: Marteinn Másson hrl. f.h. Bjarna Pálssonar, dags. 25. maí 2016. Einnig er lagt fram samþykki Arion banka við framkvæmdum á svæðinu, dags. 29. júní 2016 og umsögn skipulagsfulltrúa, dags. 28. júní 2016.

*Samþykkt með vísan til umsagnar skipulagsfulltrúa, dags. 28. júní 2016.
Vísað til borgarráðs.*

F.h. umhverfis- og skipulagssviðs

Björgvin Rafn Sigurðarson

Fylgiskjöl: umsókn um breytingu á skilmálum deiliskipulags Brautarholts á Kjalarnesi vegna lóðarinnar nr. 5, innsendar athugasemdir og umsögn skipulagsfulltrúa, dags. 28. júní 2016.

Brautarholt, Kjalarnesi - norðurhluti

Deiliskipulagsbreyting

Greinargerð

Breytingin varðar hluta greinargerðar á deiliskipulagsupprætti, kaflann Lýsing staðhátta, 6. mgr. Auglýsing um gildistöku deiliskipulagsins var birt í B-deild Stjórnartíðinda þann 10. des. 2001.

Fyrir breytingu:

Á jörðinni er grasköggilaverksmiðja og hafa tún á henni (tæpir 130 ha) verið nytjuð til graskögglaframleiðslu auk túna á ýmsum jörðum í nágrenninu. Einnig er á jörðinni stórt svínabú og tilheyrir það eigendum á norðurhluta jarðarinnar.

Eftir breytingu:

Á jörðinni eru nytjuð tún (tæpir 130 ha), en starfsemi grasköggilaverksmiðju hefur verið hætt. Einnig eru á jörðinni stórt svínabú og fyrirhuguð er starfsemi alifuglabús (í húsi merktu nr. 8 á upprætti), og tilheyrir þau eigendum á norðurhluta jarðarinnar.

Húsin sem fyrirhugað er að nota fyrir alifuglahús voru byggð á árunum 1984-2001 og voru notuð fyrir svínarækt allt til ársins 2010 en hafa ekki verið notuð síðan. Áformað er að í húsunum verði annars vegar uppeldi á hænuungum og hins vegar varphænur til framleiðslu á neyslueggjum. Húsin eru samtals um 2.575 m² að flatarmáli.

Að öðru leyti gildir áður samþykkt deiliskipulag.

Deiliskipulagsbreyting þessi sem fengið hefur meðferð í samræmi við 2.mgr. 43.gr. skipulagslaga nr.

123/2010, var samþykkt í _____

þann _____ 20 __ og í _____

þann _____ 20 __

Tillagan var grenndarkynnt frá _____ 20 __ með athugasemdafresti til

_____ 20 __

Auglýsing um gildistöku breytingarinnar var birt í B- deild Stjórnartíðinda þann

_____ 20 __

Reykjavíkurborg
skipulagsfulltrúi

Reykjavík, 25. maí 2016

Brautarholt 5 – tillaga að deiliskipulagsbreytingu.

Fyrir hönd Bjarna Pálssonar, Brautarholti 1, Kjalarnesi, eru settar fram eftirfarandi athugasemdir vegna tillögu að breytingu á deiliskipulagi fyrir Brautarholt 5 á Kjalarnesi.

1. Samkvæmt bréfi skipulagsfulltrúa til umbjóðanda míns, dags. 28. apríl 2016, þar sem honum er gefinn kostur á að gera athugasemdir við deiliskipulagsbreytinguna, er vísað til 2. mgr. 44. gr. skipulagslaga nr. 123/2010. Virðist skipulagsfulltrúi telja tillöguna fela í sér svo lítils háttar breytingu á fyrra skipulagi, að nægilegt sé að grenndarkynna tillöguna í stað þess að fara með hana sem breytingu á deiliskipulagi samkvæmt 1. mgr. 43. gr. skipulagslaga.

Umbjóðandi minn er ósammála þessari afstöðu skipulagsfulltrúa. Hann bendir á að tillagan felur í sér mikils háttar breytingu fyrir reitinn að Brautarholti 5 svo og fyrir umhverfið á stórum hluta Kjalarnessins.

Umbjóðandi minn bendir í þessu sambandi á að með breytingunni er verið að freista þess að breyta eldra húsnæði, þar sem enginn leyfisskyldur rekstur hefur verið frá árinu 2010, í eitt stærsta alifuglabú landsins. Sú breyting, ein og sér, verður að teljast vera veruleg, með viðtækum áhrifum á umhverfið á Kjalarnesi. Umbjóðandi minn telur þannig að þessi tillaga geti alls ekki talist vera óveruleg í skilningi 2. mgr. 43. gr. skipulagslaga, enda er verið að breyta í grundvallaratriðum notkun á þessu eldra húsnæði.

Umbjóðandi minn telur að tillagan feli í sér, verði hún samþykkt, að ekki einungis íbúar að Brautarholti 1, heldur allir íbúar í Grundarhverfi og m.a. á jörðunum Króki, Lykkju og í Arnarholti, verði illilega varir við hina breyttu notkun.

Slíkum verksmiðjubúskap fylgir umtalsverð aukning á bílaumferð, þegar ekið er með starfsmenn og fóður og afurðir til og frá búinu. Er um hreina aukningu bílaumferðar að ræða miðað við stöðuna í dag og síðustu 6 ár.

Rekstri alifuglabús af þessari stærðargráðu fylgir töluverð mengun, svo sem lyktarmengun, rykmengun vegna fôðurryks og mengun vegna dreifingar hæsnaskíts á nærliggjandi tún. Er þó ekki á slíka skítadreifingu bætandi, miðað við það magn sem dreift er frá svína- og alifuglabúum í næsta nágrenni við Brautarholt 5. Mengunaráukningin er veruleg, miðað við stöðuna í dag, enda er engin mengun frá húsinu að Brautarholti 5 í dag og hefur ekki verið síðustu 6 ár.

Umbjóðandi minn getur í þessu sambandi ekki látið hjá líða að benda á að þær upplýsingar um lyktarmengun og -dreifingu, sem yfirvöld svo sem heilbrigðiseftirlit Reykjavíkur, Skipulagsstofnun o.fl., horfa til, eru frá verkfræðistofunni Eflu, sem umsækjandinn, Brúnegg ehf., fékk til þess að vinna skýrslu fyrir sig um áhrif reksturs alifuglabús að Brautarholti 5. Ekki verður séð að þessar stofnanir hafi kynnt sér þau gögn sem lágu til grundvallar danskri skýrslu sem Efla byggir niðurstöður sínar á.

Í danskri skýrslu, Undersøgelse af lugt og ammoniakemission samt mulig miljøteknologi til bur- og skrabeægsstalde (útg. í desember 2009) kemur meðal annars fram að niðurstöður þar byggjast eingöngu á könnun á einum stað í allri Danmörku á lyktar- og loftmengun alifuglabús, þar sem hænur

ganga lausar. Þá kemur fram í skýrslunni að sambærileg rannsókn frá Írlandi gefur niðurstöðu að því er varðar „lugtemission“ sem er 65% hærri en í Danmörku. Umhverfisstofnun Danmerkur (Miljöstyrelsen) tekur alveg sérstaklega fram, að þótt niðurstöður í dönsku skýrslunni feli í sér það sem kallað er nýjustu upplýsingar (nyeste viden på området) séu þær settar fram með þeim fyrirvara að um leiðbeinandi og almennt svar sé að ræða, en að við meðhöndlun mála í ákveðnum tilvikum, þar sem fullnægjandi upplýsingar liggja fyrir, kunni aðstæður að leiða til þess að sveitarfélag komist að annars konar niðurstöðu. Í þessu ljósi telur umbjóðandi minn að fullnægjandi rannsókn á áhrifum af rekstri alifuglabús að Brautarholti 5 hafi einfaldlega aldrei farið fram. Umbjóðandi minn telur að einnig af þessari ástæðu megi ekki víkja frá meginreglunni í 1. mgr. 43. gr. skipulagslaga, er mælir fyrir um vandaðri málsmeðferð en eingöngu grenndarkynningu.

Umbjóðandi minn áréttar og leggur sérstaka áherslu á að enginn leyfisskyldur rekstur, að minnsta kosti ekki af því tagi sem fyrirhugaður er, hefur verið að Brautarholti 5 síðustu 6 árin. Hann telur ekki koma til greina að líta svo á að áform um rekstur alifuglabús í dag sé einhvers konar framlenging á fyrri, leyfisskyldum rekstri, enda var þeim rekstri hætt árið 2010 og ekkert tók þá við.

Umbjóðandi minn telur mikilvægt að hafa í huga að 1. mgr. 43. gr. skipulagslaga felur í sér meginreglu um hvernig fara ber með tillögu að breytingu á deiliskipulagi, þ.e. að þá skal fara um breytinguna eins og nýtt deiliskipulag sé að ræða. Umbjóðandi minn telur markmið löggjafans greinilega vera það að breytingar á deiliskipulagi eigi almennt að lúta að formreglum og formfestu er þeim fylgir í skipulagslöggjöfinni. Út frá almennum lögskýringarsjónarmiðum telur umbjóðandi minn að allar undantekningar frá þessari meginreglu beri að túlka þröngt og að í vafatilvikum beri fremur að fara eftir meginreglunni í 1. mgr. 43. gr. heldur en að fara þá leið sem minni formfesta gildir um.

Með hliðsjón af framangreindum atriðum telur umbjóðandi minn aðstæður allar vera með þeim hætti að það sé beinlínis í andstöðu við meginreglu 1. mgr. 43. gr. skipulagslaga að grenndarkynna einungis tillöguna um breytingu á deiliskipulaginu, og þá aðeins fyrir einum íbúa í nágrenninu, í stað þess að fara í hefðbundið deiliskipulagsferli með tillöguna, en í því ferli gæfist öllum íbúum á Kjalarnesinu og öðrum hagsmunaaðilum tækifæri til þess að tjá sig um breytinguna og áhrif hennar á samfélagið þar.

2. Umbjóðandi minn telur að ákvæði 4. gr. reglugerðar nr. 520/2015, um eldihús alifugla, loðdýra og svína, komi í veg fyrir rekstur alifuglabús að Brautarholti 5. Að minnsta kosti meðan svínabú er rekið að Brautarholti 10. Samkvæmt 2. mgr. 4. gr. skulu að lágmarki gilda nánar tilgreindar fjarlægðir við matvælafyrirtæki, þegar um nýbyggingu eldihúsa er að ræða, við meiriháttar breytingar eða stækkanir á eldihúsum og breytta notkun í eldihús, sem valdið geta óþægindum umfram það sem fyrir er. Í slíkum tilvikum skal fjarlægð á milli eldihúss svínaeldis og matvælafyrirtækis ekki vera undir 500 metrum.

Þau fjarlægðarmörk sem tilgreind eru í a- og b-lið 2. mgr. gilda einnig þegar um er að ræða nýbyggingu matvælafyrirtækja, meiriháttar breytingar á slíkum byggingum, stækkanir á þeim eða breytta notkun bygginga í matvælafyrirtæki.

Umbjóðandi minn bendir á að Matvælastofnun hefur staðfest að rekstur svínabúa og alifuglabúa, svo og rekstur eggjapökkunarfyrtækis, er rekstur matvælafyrirtækja í skilningi 4. gr. matvælalaga, nr. 93/1995.

Umbjóðandi minn telur að áformin um rekstur alifuglabús í húsi, sem enginn leyfisskyldur rekstur hefur verið í síðustu 6 árin feli í sér breytta notkun byggingar í matvælafyrirtæki og breytta notkun byggingar í eldihús, hvorutveggja í skilningi 2. mgr. 4. gr. reglugerðar nr. 520/2015. Einungis 100 metrar eru milli svínabúsins að Brautarholti 10 og áformaðs alifuglabús að Brautarholti 5. Samkvæmt reglugerðinni verður fjarlægðin að vera að lágmarki 500 metrar.

Með vísan til þessara ákvæða reglugerðarinnar telur umbjóðandi minn með öllu óheimilt að samþykkja að alifuglabú verði rekið að Brautarholti 5. Telur umbjóðandi minn að samkvæmt þessu sé óheimilt að samþykkja tillögu að breyttu deiliskipulagi, sem felur í sér áform um rekstur alifuglabús þar.

3. Umbjóðandi minn telur að ef deiliskipulagi fyrir Brautarholt 5 verði breytt í þá veru að unnt verði að heimila rekstur alifuglabús þar, muni stór hluti af jörð hans, Brautarholti 1, falla undir svæði þar sem óheimilt verður að reka hvers konar matvælafyrirtæki, hvort sem um er að ræða matvælaframleiðslu í hefðbundnum landbúnaði eða annars konar matvælaframleiðslu, vegna fjarlægðarákvæðisins í a-lið 2. mgr. 4. gr. reglugerðar nr. 520/2015. Skipulagsyfírvöld Reykjavíkur eru þar með að valda umbjóðanda mínum verulegu fjárhagslegu tjóni með því að kvaðabinda tugi hektara af jörð hans, í þágu eigenda eða rekstraraðila hins áformaða alifuglabús. Telur umbjóðandi minn að með slíkri ákvörðun sé gengið freklega á stjórnarskrárvárin eignarrétt hans um jörðina Brautarholt 1, sem ekki verði við unað.

4. Umbjóðandi minn telur að ekki sé unnt að breyta deiliskipulagi fyrir Brautarholt 5 fyrir sveitarfélagið, Reykjavíkurborg, hefur ákveðið í skipulagsáætlunum sínum fjarlægð eldishúss alifuglabús við mannabústaði, útivistarsvæði, vinnustaði eða svæði sem hafa verið afmörkuð fyrir slíka notkun í aðalskipulagi, sbr. 1. mgr. 6. gr. reglugerðar nr. 520/2015.

Umbjóðandi minn telur að í ákvæðinu sé kveðið á um lágmarksfjarlægðir þegar búin séu af tiltekinni stærð, en að ákvörðun um fjarlægðir með hliðsjón af hugsanlegum umhverfisáhrifum gildi um hvaða stærð bús sem er. Umbjóðandi minn telur sig hafa upplýsingar um að Reykjavíkurborg hafi skipað starfshóp til þess að vinna að ákvörðun um lágmarksfjarlægðir samkvæmt 1. mgr. 6. gr. reglugerðarinnar og að fyrir en þeirri skyldu sveitarfélagsins er fullnægt sé óheimilt að samþykkja breytingu á deiliskipulagi, sem hugsanlega færi gegn 1. mgr. 6. gr. reglugerðarinnar og þeirri ákvörðun um lágmarksfjarlægðir sem sveitarfélaginu ber að setja í skipulagsáætlun.

5. Þá telur umbjóðandi minn að með því að heimila rekstur alifuglabús að Brautarholti 5 sé einnig verið að skaða verulega rekstur golfvallar á hans vegum á landi Brautarholts 1, sem er á útivistarsvæði samkvæmt gildandi aðalskipulagi Reykjavíkurborgar. Einnig í þessu tilliti sé brotið gegn 1. mgr. 6. gr. reglugerðar nr. 520/2015 og umbjóðanda mínum valdið verulegu fjárhagslegu tjóni.

6. Umbjóðandi minn telur afar varhugavert fyrir Reykjavíkurborg að mála sig út í horn, ef svo má að orði komast, með því að samþykkja tillögu að breytingu á deiliskipulagi, sem kann að skapa umsækjandanum skaðabótarétt gagnvart borginni, ef síðar reynist ekki unnt að hefja rekstur alifuglabús vegna þess að það gengur í berhöggi við ákvæði 4. gr. reglugerðar nr. 520/2015 eða ákvarðanir sveitarfélagsins um fjarlægðarmörk á grundvelli 1. mgr. 6. gr. reglugerðarinnar.

Að öllu framansögðu virtu telur umbjóðandi minn óheimilt og andstætt 1. mgr. 43. skipulagslaga, nr. 123/2010, og ákvæðum reglugerðar nr. 520/2015, um eldihús alifugla o.fl., að samþykkja fyrirliggjandi tillögu að breytingu á deiliskipulagi.

Virðingarfyllt
f.h. Bjarna Pálssonar

Marteinn Mátsson, hrl.

Hjálagt:

1. Tölvupóstur Matvælastofnunar, dags. 21. mars 2016.
2. Svar dönsku umhverfisstofnunarinnar, dags. 28. apríl 2016, ásamt danskri skýrslu.

Afrit:

Skrifstofa borgarstjóra.
Skipulagsstofnun.
Umhverfisstofnun.

1

Marteinn Másson

From: Brigitte Brugger <brigitte.brugger@mast.is>
Sent: 21. mars 2016 11:04
To: Marteinn Másson
Subject: Fyrirspurn, Brúnegg

Tilvísun í mál Mast1602016

Sæll Marteinn

Ég vísa til fyrirspurnar dags. 17. mars 2016.

Pú óskar eftir upplýsingum um hvort svinabú og alifuglabú teljast flokkast sem matvælafyrirtæki í skilningi 4. gr. laga nr. 93/1995 um matvæli.

Ég staðfesti að það svo sé, að slík starfsemi flokkast sem frumframleiðsla búfjárafurða, og er þá hér um matvælafyrirtæki að ræða.

Énnig staðfesti ég að fyrirtæki sem flokka og pakka egg flokkast sem matvælafyrirtæki.

Með kveðju,
Brigitte Brugger

*Dýralæknir alifuglasjúkdóma / Veterinary Officer for Poultry Diseases
Heilbrigði og velferð dýra / Office of Animal Health and Welfare*

Matvælastofnun / Icelandic Food And Veterinary Authority
Austurvegur 64 – 800 Selfoss – Iceland
Sími/tel: (+354) 530 4800 – Fax : (+354) 530 4801 – www.mast.is

Marteinn Másson

From: Anette Dodensig Pedersen <andpe@mst.dk>
Sent: 28. april 2016 12:52
To: Marteinn Másson
Subject: Svar på spørgsmål om lugt fra æglæggende høns
Attachments: MST_lugt notat.pdf;
 Rapport_Undersoegelse_af_lugt_og_ammoniakemission_samt_mulig_miljoeteknolog_i_til_bur_og_skrabeaegsstalde.pdf

Hej Marteinn

Hermed sendes vores svar på dit spørgsmål:

Mit navn er Marteinn Másson, Højesteretsadvokat i Reykjavik, Island. Jeg varetager én af mine klienters interesser i sag der vedr. planer om drift af fjerkræ-bo i ca. 200 meters afstand fra hans hjem. Størrelsen af boet er 20.000 æglæggere og 15.500 kyllinger. Ca. 300 meter fra hans hjem ligger svinebo med 4000 griser.

Den 10. april 2015 fik den islandske ingeniørfirma Efla, på vegne af æg- og kyllingproducenten, svar fra Miljøstyrelsens Husdyrhelpdesk vedr. ændringer i værdier for standardemissioner fra æglæggere inkl. hønniker (gulvdrift + gødningskumme). D.v.s. ændringer i emissionen fra 900 OU/s/1000 kg ned til 160 OU/s/1000 kg.

Ifølge Husdyrhelpdeskens svar (givet med forbehold) ændres normtallene for lugt i husdyrgodkendelse.dk løbende, efterhånden som der kommer ny viden på området.

På vegne af min klient tillader jeg mig at spørge Miljøstyrelsen hvis der foreligger yderligere oplysninger om den store forskel mellem 900 OU til 160 OU, d.v.s. hvorfra de store ændringer stammer. Skyldes det måske ændringer i fuglearten som bruges i danske fjerkræ-boer, eller ændringer i foder som bruges ved produktionen, eller findes der måske andre årsager?

Jeg tillader mig også at spørge om hvis normtallen er 160 OU, hvilke værdier taler man om at ligger yderst på emission-skalaen?

Svar:

I svaret af d. 10. april 2015 skriver Miljøstyrelsen at:

Normtallene for lugt i husdyrgodkendelse.dk ændres løbende, efterhånden som der kommer ny viden på området.

Normtallene i husdyrgodkendelse.dk er i øjeblikket den bedste viden på området, og følger tallene, der står i Vejledning om miljøregulering af husdyrbrug.

Tabellen fra 2006 var bedste viden på daværende tidspunkt.

Det kan hertil tilføjes at ændringerne der er beskrevet i spørgsmålet, er foretaget som følge af en teknologiudredning udarbejdet af Agrotech i December 2009. De endelige konklusioner som teknologiudredningen gav anledning til, blev foretaget i maj 2011.

Der er ikke kommet ny viden siden, og denne viden opfattes derfor som nyeste viden på området.

Miljøstyrelsen giver dette svar med det forbehold, at svaret er vejledende og af principiel karakter, idet styrelsen ikke kan medvirke til kommunens konkrete sagsbehandling. Ved behandling af en konkret, fuldt oplyst sag, kan der være forhold der taler for, at kommunen behandler sagen anderledes.

Med venlig hilsen

Anette Dodensig Pedersen

Cand.agro | Erhverv
andpe@mst.dk

Miljø- og Fødevareministeriet

Miljøstyrelsen | Strandgade 29 | 1401 København K | Tlf. +45 72 54 40 00 | mst@mst.dk | www.mst.dk

Med venlig hilsen
Husdyrhelpdesken

Marteinn Másson

From: noreply@mst.dk
Sent: 28. april 2016 12:53
To: Marteinn Másson
Subject: Svar fra Miljøstyrelsens Husdyrhelpdesk

Spørgsmål:
Miljøstyrelsen

Mit navn er Marteinn Másson, Højesteretsadvokat i Reykjavik, Island. Jeg varetager én af mine klienters interesser i sag der vedr. planer om drift af fjerkræ-bo i ca. 200 meters afstand fra hans hjem. Størrelsen af boet er 20.000 æglæggere og 15.500 kyllinger. Ca. 300 meter fra hans hjem ligger svinebo med 4000 griser.

Den 10. april 2015 fik den islandske ingeniørfirma Efla, på vegne af æg- og kyllingproducenten, svar fra Miljøstyrelsens Husdyrhelpdesk vedr. ændringer i værdier for standardemissioner fra æglæggere inkl. hønniker (gulvdrift + gødningskumme). D.v.s. ændringer i emissionen fra 900 OU/s/1000 kg ned til 160 OU/s/1000 kg.

Ifølge Husdyrhelpdeskens svar (givet med forbehold) ændres normtallene for lugt i husdyrgodkendelse.dk løbende, efterhånden som der kommer ny viden på området.

På vegne af min klient tillader jeg mig at spørge Miljøstyrelsen hvis der foreligger yderligere oplysninger om den store forskel mellem 900 OU til 160 OU, d.v.s. hvorfra de store ændringer stammer. Skyldes det måske ændringer i fuglearten som bruges i danske fjerkræ-boer, eller ændringer i foder som bruges ved produktionen, eller findes der måske andre årsager?

Jeg tillader mig også at spørge om hvis normtallen er 160 OU, hvilke værdier taler man om at ligger yderst på emission-skalaen?

Med venlig hilsen
Marteinn Másson, hrl.
Lágmúla 7 – 108 Reykjavík
Tel. +354-560-4072
E-mail: marteinn@logvangur.is

PS
Undskyld for min dansk. Den er blevet lidt rusten.

Svar:
Vi sender dig et svar på en særskilt mail, fordi vi gerne vil vedhæfte to dokumenter med baggrundsoplysninger om fastlæggelsen af lugtemission fra æglæggende høns. Dokumenterne kan ikke vedhæftes i it-systemet, som bruges til at modtage henvendelser via vores hjemmeside.

Med venlig hilsen
Husdyrhelpdesken

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

Fjerkræ

Agro Food Park 15
Skejby
DK 8200 Århus N

T +45 8740 5000
F +45 8740 5010
E vfl@vfl.dk
W vfl.dk

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
1401 København K

30. maj 2011

Notat vedrørende lugt fra fjerkræ

Følgende er en gennemgang af tilgængelig viden indenfor lugtemission fra fjerkræproduktion i Danmark. De nuværende emissionsværdier er delvist baseret på udenlandske målinger. Der er indenfor de seneste år foretaget målinger af lugt, indenfor dele af fjerkræproduktion. Disse målinger indgår i Teknologiuudredninger for driftssystemer af fjerkræ.

I www.husdyrgodkendelse.dk anvendes lugt værdierne som angivet i nedenstående tabel. I kolonnen Teknologi udredning er angivet den lugt emission der er angivet i de netop udarbejdede Teknologi udredninger. Der er mindre produktionstyper hvor der ikke er udarbejdet Teknologi udredninger, for disse er der angivet bedste faglige skøn.

Videncentret for Landbrugs, Fjerkræes anbefaling er således at alt konsumæg i gulv- og volieresystem og HPR-høner reguleres med 158 OU_E/s/1000. Konsumæg i bure og hønniker i bure reguleres med 218 OU_E/s/1000.

Kalkuner, Gæs, Ænder og slagtekyllinger reguleres med 400 OU_E/s/1000.

	Nuværende værdi OU	Teknologi udredning	Forslået værdi
Gæs, produktionstid 91 dage	400		400
Hønnike, Konsumæg, bure, produktionstid 119 dag	400		218
Hønnike, Konsumæg, gulvdrift, produktionstid 119 dag	900	400	
Hønnike, Konsumæg, Volier gødningsbånd, produktionstid 119 dag			158
Hønnike, Rugeæg (HPR), gulvdrift, produktionstid 119 dage	900		158
Kalkuner, tunge hanner, produktionstid 147 dage	400		400
Kalkuner, tunge hunner, produktionstid 112 dage	400		400
Slagtekylling, Produktionstid 35 dage	400	400	
Ænder, produktionstid 52 dage	400		400
Årshøne, konsumæg, bure m. bånd, gylle	400	218	
Årshøne, konsumæg, bure m. bånd, staldgødning	400	218	
Årshøne, konsumæg, bure m. gødningskælder, staldgødning	400		218
Årshøne, konsumæg, gulvdrift - uden gødningskumme + udeareal, fritgående	525	158	
Årshøne, konsumæg, gulvdrift + gødningskumme + udeareal, fritgående	525	158	
Årshøne, konsumæg, gulvdrift + gødningskumme + udeareal, økologiske	525	158	
Årshøne, konsumæg, gulvdrift + gødningskumme, skrabeheøne	525	158	
Årshøne, konsumæg, gulvdrift + udeareal, økologiske	525	158	
Årshøne, konsumæg, voliere m. gødningsbånd, skrabeheøne	525	158	
Årshøne, rugeæg, gulvdrift + gødningskumme, HPR	525	158	

Venlig hilsen

Jens Elvstrøm
Specialkonsulent
Fjerkræ
Miljø

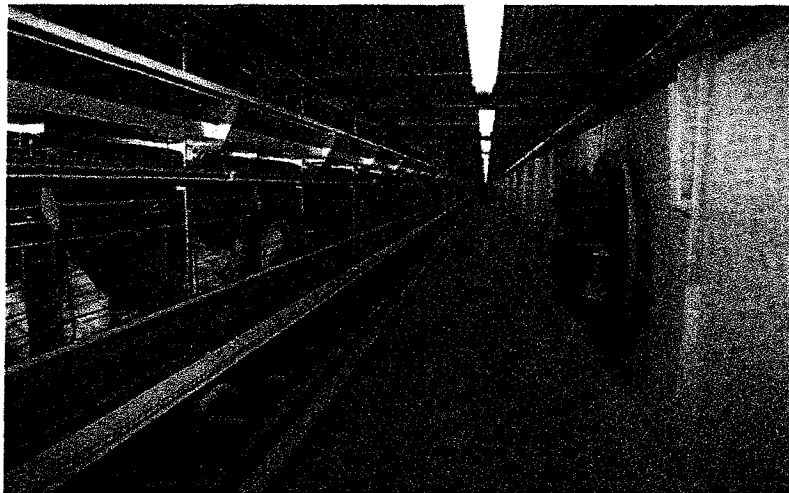
T +45 8740 5376 (direkte)

M +45 4028 5535

E jne@vfl.dk

**UNDERSØGELSE AF LUGT
OG AMMONIAKEMISSION
SAMT MULIG MILJØTEKNOLOGI TIL
BUR- OG SKRABEÆGSSTALDE**

**Af: Niels Provstgård, Landscentret, Fjerkræ og
Amparo Gomez Cortina, AgroTech A/S**

December 2009

**Dansk Landbrugsrådgivning
Landscentret | Fjerkræ**

Udkærsvej 15, 8200 Århus N · Tlf. 87 40 50 00 · www.landscentrat.dk

Sammendrag

Undersøgelse af lugt- og ammoniakemission samt mulig miljøteknologi til bur- og skrabeægsstalde er blevet undersøgt baseret på én burægsstald og én skrabeægsstald. Lugtmålingerne blev foretaget i sommerperioden, hvor lugtkoncentrationen er højest. Resultaterne viser, at lugtkoncentrationen i de undersøgte stalde er signifikant lavere end de nuværende danske normtal.

Jvf. normtallene er der et N-tab i skrabeægsstalde på 35,05 % (25 % i dybstrøelse og 40 % i fast staldgødning), og de nye resultater viser et N-tab fra stalden på 34,15 %. Jvf. normtallene er der i burægsstalde et N-tab på 10 %, hvor de nye resultater viser et N-tab fra stalden på 20 %. Forskellen kan forklares med, at normtallene er baseret på målinger med to udmugninger om ugen, mens disse målinger er foretaget med én udmugning om ugen. I projektet er der lavet en beregningsmodel, der netop viser effekten af hyppig udmugning. Ammoniaktabet fra stalden kan reduceres med 54 % ved to udmugninger om ugen (reference én udmugning) og yderligere med 25 % ved tre udmugninger. Ved at øge udmugningsfrekvensen er det altså muligt at reducere ammoniakemissionen fra stalden uden ekstra investering i teknik.

1. Baggrund

Undersøgelse af lugt- og ammoniakemission samt mulig miljøteknologi til bur- og skrabeægsstalde er et projekt, der startede i 2008 som følge af nye krav i miljølovgivningen. 1. januar 2007 trådte kravet om at reducere ammoniakemission fra staldene med 25 % ved etablering, udvidelse og renovering af husdyrproduktion i kraft.

Der er forskellige miljøteknologier, som kan anvendes til at reducere ammoniak-emissionen fra husdyrproduktion: luftrensning, forsuring af gylle og dybstrøelse, gødningstørring, hyppig gødningsudmugning m.m. Disse miljøteknologier er endnu ikke tilgængelige på fjerkræområdet (med undtagelse af hyppig udmugning), og derfor er det generelle krav til reduktion af staldtab i fjerkræproduktionen forsat kun 15 %.

Inden det er muligt at beskrive effekten af en miljøteknologi, er der behov for at indsamle viden om ammoniak- og lugtemissionen gennem en produktionsperiode - i dette tilfælde i konsumægsproduktionen. Projektets resultater kan anvendes til at få fastlagt nye normtal for lugt og ammoniakemission. Normtal, som vil sikre, at konsumægsproducenter forsat producerer og udvikler sig på det rigtige grundlag. Desuden vil viden om ammoniakemissionen over en produktionsperiode give mulighed for at fastlægge, hvornår i produktionsperioden det er mest fordelagtigt at bruge miljøteknologi, for at opnå en lav ammoniakemission.

Målet med projektet er at opnå viden om ammoniak- og lugtemissionen fra bur- og skrabeægsstalde. Begge besætningstyper blev fulgt over en hel produktionsperiode, for at kunne vurdere, hvordan ammoniakemissionen ændres både inden for en enkelt måleperiode og hen over året. I burægsstalden, hvor der er gødningsbånd, er det muligt at få dokumenteret, hvordan ammoniakemissionen ændrer sig mellem to udmugninger, samt om dette er afhængigt af tidspunktet i produktionsforløbet og årstiden. Resultaterne bruges til at fastlægge, hvor ofte der bør muges ud i en burægsstald for at opnå en lav ammoniakemission. For skrabeægsstalden er det muligt at se, hvordan ammoniakemissionen ændrer sig hen over året, når gødningen akkumuleres i stalden, og om emissionen er afhængig af årstiden. Disse resultater bruges til en anbefaling omkring nødvendig udmugningshyppighed i fremtidig skrabeægproduktion, så der opnås en lav ammoniakemission.

2. Formål

At måle:

- a. Ammoniakemission over en produktionsperiode fra én skrabeægstald og én burægstald
- b. Lugtemission i sommerperioden fra én skrabeægstald og én burægstald
- c. Effekt af management på ammoniakemission

3. Forsøgsværter

3.1. Indretning og drift

Konsumægsproduktionen er underlagt reglerne i bekendtgørelse nr. 533 til beskyttelse af æglæggende høner. Denne bekendtgørelse fastlægger kravene til inventar, belægning og pasning.

Skrabeæg

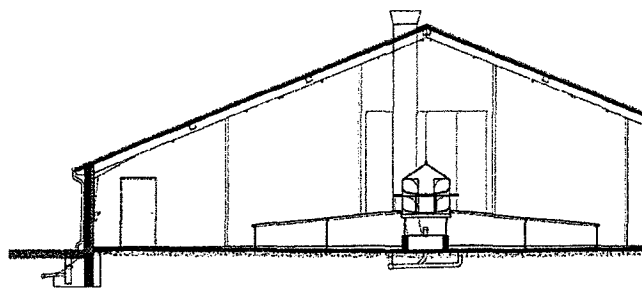
Staldsystemet består af et skrabeareal, et areal med slats og et areal med reder. Skrabearealet skal være et fast underlag forsynet med materiale til at skrabe i. Slats er normalt hævet og perforeret, så gødningen kan trænge igennem og lagres i rummet under neden. På slatsarealet placeres normalt også vand og foder. Foder- og vandoptagelse sætter gang i gødningsafsætningen, så placeringen

Figur 1 Gødningen falder ned under slats.

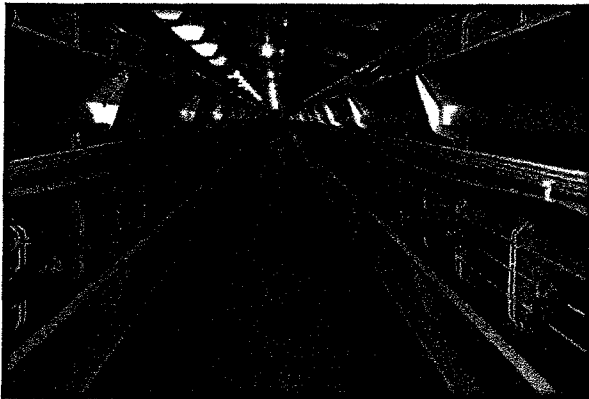
af vand og foder på slats, medvirker til at gødningen afsættes netop her i stedet for på skrabearealet. Hovedparten af gødningslagringen ligger derfor i en del af staldrummet, som hønerne ikke har adgang til. Gødningen, som afsættes i skrabearealet, tørrer ind og opblandes i skrabematerialet. Reden er til æglægning, og her er der ingen gødningsafsætning.

Udmugning af gødning sker ved holdskifte. Da det kræver en delvis demontering af inventaret, kan udmugningen ikke ske med dyr i stalden. Skrabehøner har en rotationstid på ca. 60 uger.

Den udvalgte forsøgsskrabestald har en kapacitet på 16.000 hønepladser. I stalden anvendes der spåner som strøelsesmateriale. Skrabeægsstalden er udformet med ligetryksventilation fra Turbovent Agro A/S, og ventilationsanlægget reguleres trinløst.

Figur 2 Tværsnit af skrabestald med slats.

Buranlæg

Stalde til produktion af buræg er monteret med bure til adskillelse af hønerne. Der må max. være 10 høner pr. bur jf. dansk lovgivning.

Buret består af et net med faste sider.

Figur 4 Gødningsbånd i bursystem.

Under hver etage sidder et gødningsbånd, som fanger gødningen, der falder gennem bunden af buret. Foder og vand tildeles automatisk, ligesom klima også styres efter forudbestemte krav til temperatur og fugtighed. Gødningsbåndene kan tømmes en til flere gange ugentlig. Via transportsystem overføres gødningen normalt til lagring i gødningshus, hvilket betyder, at gødningen maksimalt vil være i stalden i en uge. Gødningshuset kan tømmes på det mest optimale tidspunkt i forbindelse med markarbejdet.

Forsøgsstalden er forsynet med berigede bure og har en kapacitet på 20.000 hønepladser. Burægsstalden er udformet med undertrykventilation fra SKOV A/S. Der muges ud i stalden én gang ugentligt. I burægsstalden registreres den procentuelle luftfyldelse ved hjælp af InfoMatic fra SKOV.

3.2. Miljøregler

Referencestaldsystem

Reduktionskravene stilles i forhold til "bedste" stald- og lagersystem med udgangspunkt i normtal 2005/06 udarbejdet af Danmarks Jordbrugsforskning. Ved bedste stald- og lagersystem forstås det tidssvarende stald- og lagersystem, som har den laveste ammoniakemission. Der er dog visse tilføjelser og undtagelser.

Beskyttelsesniveau for ammoniak

Beskyttelsesniveauet for ammoniak er sammensat af flere elementer:

1. Det generelle krav om reduktion af ammoniak for husdyrbrug er omfattet af § 11 og § 12 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. I 2009 er det generelle beskyttelseskrav fortsat 15 % ammoniakreduktion for al fjerkræproduktion, hvor de fleste øvrige husdyrgrene har et krav om 25 % ammoniakreduktion. Denne dispensation skyldes mangel på miljøteknologier til nedsættelse af ammoniakemissionen i fjerkræproduktionen.
2. Den maksimale tilladte merbelastning af ammoniak af særlige naturområder er omfattet af § 7 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Beskyttelsesniveau for lugt

Der beregnes en nødvendig geneafstand ud fra både den nye lugtvejledning (Vejledning om tilladelse og godkendelse af husdyrbrug) og efter FMK-vejledningen (Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde, FMK, 2. udgave maj 2002). Der er i begge vejledninger fastlagt emissionsfaktorer for forskellige dyregrupper, en spredningsmodel og genekriterier svarende til forskellige områders lugtfølsomhed. Geneafstanden fastsættes i hvert enkelt tilfælde på baggrund af den længste geneafstand beregnet efter de to vejledninger.

Der sættes krav til lugt for:

- Enkelt bolig max 15 OU_E/m^3 .
- Samlet bebyggelse max 7 OU_E/m^3 .
- Byzone max 5 OU_E/m^3 .

OU_E/m^3 er et mål for lugtkoncentration (lugtenheder pr. kubikmeter luft). Det må altså lugte mere i nærheden af nærmeste enkelt bolig, end det kan tillades i nærmeste byzone, idet lovgivningen tager hensyn til flest mulige naboer.

3.3. Normtal for produktionerne

De nuværende normtal for æglæggerproduktionen i Danmark er vist i tabel 1. Tallene for den danske produktion er revideret i år 2008/2009 og svarer derfor til den nuværende produktion. Korrektioner er nødvendige, fordi der løbende sker en udvikling i hønelinjernes produktivitet, ligesom der sker en udvikling inden for fodring og foderoptimering.

Tabel 1. Normtal for æglæggerproduktion 2008/2009

Høns og høniker

Forudsætninger	Produktions- onstid, dage	Tilvækst pr. årshø- ne/høniker, kg	Æg prod. pr. årshø- ne, kg	Foder pr. årshøne, kg	Protein i foder, pct.	Fosfor i foder, pct.	Kalium i foder, pct.	Ab dyr, udskilt i alt			
								Mængde ton	N kg	P kg	K kg
Konsumægghøns, 100 årshøns	-	0,65	20,2	40,7	16,3	0,49	0,70	4,48	68,4	15,5	25,7
Skræbehøns, 100 årshøns	-	0,65	19,1	47,1	16,3	0,47	0,70	5,18	86,4	17,9	30,3
Fritgående høns, 100 årshøns	-	0,65	18,9	47,4	16,3	0,47	0,70	5,21	87,5	18,1	30,5
Økologiske høns, 100 årshøns	-	0,65	18,4	47,3	18,0	0,57	0,70	5,20	101,0	22,8	30,5
HPR-høns, 100 årshøns	-	1,60	11,9	59,9	15,1	0,57	0,71	5,93	105,8	24,6	46,3
Høniker, kon- sumæg, 100 produ- cerede	112	1,35	-	5,8	16,5	0,70	0,65	0,59	11,4	3,16	3,39
Høniker, HPR, 100 producerede	119	1,70	-	7,5	16,0	0,60	0,60	0,77	14,3	3,36	4,02

1 årshøne er defineret til at modsvare 365 foderdage

4. Beskrivelse af målemetoder og forsøgsopsætning

4.1. Udførelse

Undersøgelsen omfatter én burægsstald og én skrabeægsstald. I begge stalde blev der målt ammoniakemission i seks måleperioder à syv dage fordelt over produktionsperioden på ca. 60 uger. Målingerne kom således til at strække sig over 2008 og første halvdel af 2009. Den

første måleperiode blev gennemført 2-3 uger efter indsættelse og den sidste måleperiode i de sidste to uger inden udsættelse. De resterende fire måleperioder blev fordelt over produktionsperioden. Ammoniakkoncentrationen blev målt i et afkast midt i stalden ved hjælp af et gasmålerudstyr (INNOVA 1412). Ved start og slut af hver måleperiode blev der foretaget kontrolmålinger med kitagawarør i alle aktive afkast i stalden.

I begge stalde blev der udtaget luftprøver til analyse ved olfaktometri i løbet af juli og august måned 2008. Prøverne blev udtaget én gang ugentligt i løbet af en periode på tre uger. På hver måledag blev der udtaget to luftprøver mellem kl. 12.00 – 14.00. I burægsstalden blev luftprøverne udtaget midt mellem to udmugninger.

5. BAT

5.1. BAT som redskab.

BAT-blade (bedste tilgængelig tekniker) beskriver kort de dokumenterede teknologier, der kan være relevante at bruge til reduktion af emissionsniveau. BAT-blade bruges i dag som udgangspunkt i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse, både fra kommunens og ansøgers side, for at finde frem til de miljømæssigt bedste teknologier til at reducere emissioner.

5.2. Fjerkræ.

I dag er der udviklet to BAT-blade til fjerkræproduktion: Skrabeægsstalde - gødningstørring anden udgave (2009) og Beriget burægsystem med gødningsbånd og hyppig udmugning (2009). Gødningstørring i skrabeægsstald er endnu ikke afprøvet i Danmark, selvom BAT-bladet har været beskrevet siden 2004. I en skrabeægsproduktion, hvor gødning ligger over et år inde i stalden, stiger ammoniakkoncentrationen over perioden og opnår en meget høj koncentration, som påvirker ægproduktion, immunosuppression og dyrenes åndedrætsorganer [7]. Set i denne sammenhæng, er det vigtigt at finde et staldsystem eller en miljøteknologi, som kan bidrage til at reducere ammoniakkoncentrationen inde i stalden.

6. Resultater

6.1. Lugt

Normtal for lugt fra æglæggere, gældende fra 1. januar 2007, er baseret på målinger foretaget af Dansk Landbrugsrådgivning, Plan og Miljø. Målingerne blev foretaget i 8 besætninger, der blev besøgt tre dage over sommeren, og hvor der blev taget to lugtprøver pr. dag.

Målingerne, foretaget af AgroTech A/S i 2008, er baseret på én besætning i en burægsstald og én besætning i en skrabeægsstald i sommerperioden, hvor lugtkoncentration er højst.

Lugtmålingerne blev foretaget tre gange i sommerperioden i løbet af tre uger, og der blev udtaget to prøver pr. måledag.

Resultaterne fra de nye målinger viser, at lugtkoncentrationen i den undersøgte skrabeægsstald er signifikant lavere end normtallene. Det samme gælder for burægsstalden. I tabel 2 sammenlignes måleresultaterne fra de undersøgte stalde med normtallene foretaget af Dansk Landbrugsrådgivning.

Tabel 2. Standardemissioner for lugt og resultater fra 2008-målinger ud fra staldtype.

Lugtemissioner Æglæggere	Normtal gældende fra 1. januar 2007	Resultater fra 2008/2009- målinger (Agrotech)
Æglæggere inkl. hønniker Gulvdrift + gødningskumme	900 OUE/s pr. 1.000 kg dyr	158 OUE/s pr. 1.000 kg dyr
Æglæggere Burdrift, alm. med bånd	400 OUE/s pr. 1.000 kg dyr	219 OUE/s pr. 1.000 kg dyr

Danish Meat Association har i 2008 udtaget lugtprøver ved maksimal ventilering i 4 forskellige stalde med HPR høner. Lugtprøverne er udtaget i henhold til Dansk Standard (DS/EN 13725) og blev analyseret af Slagteriernes Forskningsinstitut. Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningsskema til miljøgodkendelse (www.husdyrgodkendelse.dk) antager i lugtberegningen, at lugtemissionen fra en skrabeægsstald er den samme som fra en stald med HPR høner. Ifølge målingerne fra Danish Meat Association er lugtemissionen fra en HPR-stald gennemsnitlig 145 OUE/s pr 1000 kg. Dette tal ligger tæt på de 158 OUE/s pr 1000 kg dyr, som AgroTech har målt i skrabeægsstalden i 2008.

Ved sammenligning med tal fra forskellige undersøgelser i andre europæiske lande ses, at det nuværende normtal for æglæggere på gulvdrift i Danmark ligger på et højt niveau. I tabel 3 herunder ses resultater fra forskellige undersøgelser i Danmark, Irland og Holland.

Tabel 3. Lugtemissioner fra forskellige undersøgelser i andre europæiske lande.

Besætningstype	OUE/s pr. dyr	OUE/s pr. 1000 kg dyr
Danmark [3] Sommer		
Skrabeæg	0,26	158
Buræg med bånd	0,35	219
Irland [4] Forår/sommer		
Skrabeæg	0,47	260
Buræg med bånd	1,35	670
Holland [5] Vinter/sommer		
Skrabeæg	0,26	
Buræg	0,69	
Buræg med tørring system	0,35	

6.2. Ammoniak

Baseret på de ammoniakemissionsmålinger, der er foretaget i en produktionsperiode (2008/2009) for hhv. én skrabeægsstald og én burægsstald, er der beregnet et tab på 85,22 kg N pr 100 årshøner for skrabeægsstalden og 77,6 kg N pr 100 årshøner ved en udmugning om ugen for en burægsstald. I tabel 4 sammenlignes normtallene 2008/2009 med de nye resultater.

Tabel 4. Ammoniaktab fra stalden (kg N/100 årshøner) jf. normtallene 2008/2009 er sammenlignet med de nye målinger fra 2009.

Fjerkræ N	Normtal 2008/2009	Målinger 2008
Skrabehøner, 100 årshøner	86,4 kg N	85,22 kg N
Konsumægshøner, Bur, 100 årshøner	68,4 kg N*	77,6 kg N**

* 2 udmugning om ugen; **1 udmugning om ugen.

Skrabestald

Jvf. normtallene er der et N-tab i stalde med skrabehøner, gulvdrift på 35,05 % (25 % i dybstrøelse og 40 % i fast staldgødning)[6]. AgroTechs målinger påpeger et N-tab fra stalden på 34,15 %, svarende til 85,22 kg N/års høner adskilt af dyr (se tabellen 4). Forskellen er ca. 1 %, og der er mange faktorer, som har indflydelse i måledata, og som kunne udligne de to resultater. Forsøgsstalden var ikke en optimal standardstald på grund af problemer med ventilationsanlægget. Midt i produktionsperioden var luftbevægelsen i stalden minimal og ammoniakkoncentrationen blev meget høj. Sidst i produktion blev der etableret to blæsere, som gav en forbedret luftbevægelse i stalden, men ventilationsanlægget ydede kun halvdelen af den krævede maksimale luftydelse. Som forventet er ammoniakkoncentrationen i stalden højere om vinteren, hvor ventilationsydelsen er lavest. Samtidig er ammoniakemissionerne højere om sommeren, hvor luftskiftene er højere. Sidst i produktionsperioden var ammoniakkoncentrationen i stalden ikke så høj som forventet, selvom gødningen havde ligget på gulvet i over et år, og ventilationsydelsen kun var halvdelen af den optimale ydelse. Årsagen til den lave ammoniakkoncentration kan skyldes, at de nye blæsere tørrede staldluften ind, hvorved ammoniakfordampningen fra gødningen blev nedbragt.

Burstald

Jf. normtallene er der et N-tab i stalde med buræg på 10 % [6]. AgroTechs målinger fremviser et N-tab fra stalden på 20 %, svarende til 77,6 kg N/års høner adskilt af dyr (se tabellen 4). Forskellen kan forklares med hyppigheden i udmugningen. Normtallene er baseret på BREF dokumentet [8], som henviser til en undersøgelse i Holland. I Holland er normen at muge ud 2 gange om ugen, hvorimod det i Danmark er normen at muge ud en gang om ugen. I projektet er der lavet en model [9], der viser effekten af hyppig udmugning. Hyppig udmugning giver en høj reduktion af ammoniakkoncentration i stalden ved hver udmugning. Ammoniaktabet fra stalden kan reduceres med 54 % ved to udmugninger om ugen (reference én udmugning) og yderligere med 25 % ved tre udmugninger. Ved en øget udmugningsfrekvens er det altså muligt at reducere ammoniakemissionen fra stalden uden ekstra investering i teknik.

7. Diskussion

Ammoniakemission

Ved i 6 uger at overvåge to forskellige konsumægsstalde; en bur- og en skrabeægsstald, har vi fået viden om, hvordan ammoniakemissioner svinger afhængigt af temperaturer og produktionsperioder. Med hensyn til effekten af management i emissionerne, er det blevet

bekræftet, at hyppig udmugning er en værdifuld teknologi for at reducere ammoniakemissioner.

Endvidere er en korrekt ventilation afgørende for at have et godt klima i stalden og herved minimere ammoniakfordampning. I projektet er der i skrabeægsstalden blevet målt et tab, som svarer til normtallene (bemærk, at målinger kun er fra én stald). Vores vurdering er, at ventilationen ikke fungerede optimalt i dele af forsøgsperioden, og vi kunne have opnået et mindre tab ved at have en korrekt ventilation over hele perioden.

Lugt

Der er målt lugtkoncentrationer i sommerperioden, som viser, at koncentrationerne beskrevet i normtallene er højere end koncentrationerne målt i projektet og højere end de koncentrationer, der er målt i Irland og Holland samt af Danish Meat Association i 2008.

8. Konklusion

Ammoniakemissioner målt i skrabeægsstalden giver et beregnet ammoniaktab, som svarer omtrent til normtallene. Normtallene for ammoniaktabet fra burægsstalde bygger på tal fra produktioner med 2 udmugninger om ugen. I dette projekt er emissionerne målt i en stald med én udmugning om ugen. Dette kan forklare forskellen på 50 % mellem de to former for management. Det svarer desuden til den forskel som beregningsmodellen for hyppigudmugning [9] viser imellem én og to udmugninger. Bemærk, at der kun er foretaget målinger i én bur- og én skrabeægsstald.

Vi kan ud fra resultaterne konkludere, at produktionen af konsumæg følger normtallene ganske godt. I projektet er der fundet en lugtkoncentration lavere end normtal, som er bekræftet fra øvrig litteratur.

Projektet er støttet af Fjerkrægiftsfonden

9. Reference

- [1] Standardemissioner for lugt. Michael Jørgen Hansen, 2007. Artikel nr. 0024. Dansk Landbrugsrådgivning, Landscentret, Byggeri & Teknik.
- [2] Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC). Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs. July 2003. European Commission.
- [3] Agrotech A/S. Måledata fra projektet LD-fjerkræ konsumæg 2008/2009.
- [4] Odour and ammonia emissions from intensive poultry units in Ireland E.T. Hayes 1, T.P. Curran *, V.A. Dodd Department of Biosystems Engineering, University College Dublin, Earlsfort Terrace, Dublin 2, Ireland. Available online 16 June 2005.
- [5] Comparison of odour emissions from animal housing systems with low ammonia emission. 2001.N.W.M. Ogink and P.W.G. Groot Koerkamp IMAG, Livestock Production Engineering Department, PO Box 43, 6700 AA Wageningen, The Netherlands

**Rapport: Undersøgelse af lugt- og ammoniakemission
samt mulig miljøteknologi til bur- og skrabeægsstalde**

[6] Kvælstof, fosfor og kalium i husdyrgødning – normtal 2000. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og fiskeri. Danmarks Jordbrugsforskning. DJF rapport. November 2001. Nr. 36. Husdyrbrug. Hanne Damgaard Poulsen, Christian Friis Børsting, Hans Benny Rom og Sven G. Sommer.

[7] Ammonia in poultry houses: A literature review. World's poultry science J. 40: 99-113. Carlile, F.S., 1984.

[8] BREF. Integrated Pollution Prevention and Control (IPPC). Reference Document on Best Available Techniques for. Intensive Rearing of Poultry and Pigs. July 2003. European Commission.

[9] Ammoniakreduktion i burægsstald.

http://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Fjerkraestalde/Sider/Ammoniakreduktion_i_buraegsstalde.aspx. Artikel nr. 002. Dato 24-02-2009. Niels Provtgård og Amparo Gómez Cortina.

[10] Ammoniak og lugt fra bur- og skrabeægsstalde.

http://www.landbrugsinfo.dk/Byggeri/Fjerkraestalde/Sider/Ammoniak_og_lugt_fra_bur_og_skrabeaegsst.aspx. Artikel nr. 001. Dato 24-02-2009. Niels Provtgård og Amparo Gómez Cortina.

Umhverfis- og skipulagssvið Reykjavíkurborgar
b.t. Björns Inga Edvardssonar
Borgartúni 12-14
105 Reykjavík

Reykjavíkurborg Umhverfis- og skipulagssvið		
Skjalnúmer	Máli númer	Abn.
Móttakið 04. JÚLÍ 2016		
Skrifst. svástj.	Nejnd.	Afgr. fund.
Byggingarfulltr.		Afgreið
Altagasemjör		

Reykjavík, 29. júní 2016

Efni: Framkvæmdaleyfi á eignum í Brautarholli

Arion banki hf., kt. 581008-0150, sem þinglýstur eigandi eignanna Brautarholts 7 og 7b, samþykkir að gerðar verði þær breytingar á húsunum sem Gjáholt ehf., kt. 510414-1440., hefur óskað eftir, og fái framkvæmdaleyfi til að framkvæma þær breytingar.

Virðingarfyllst,
f.h. Arion banka hf.

Karl Óttar Pétursson hrl.

Erla Arnardóttir hdl.

Reykjavík 28. júní 2016

Varðar: Kjalarnes, Brautarholt 5, breyting á deiliskipulagi.

Lögð er fram að lokinni grenndarkynningu umsókn Einars Ingimarssonar f.h. Brúneggja ehf., mótt. 6. apríl 2016, varðandi breytingu á skilmálum deiliskipulags Brautarholts á Kjalarnesi vegna lóðarinnar nr. 5 við Brautarholt. Í breytingunni felst að breyta svínabúi á jörðinni í alifuglabú, samkvæmt tillögu, ódags. Tillagan var grenndarkynnt frá 2. maí til 30. maí 2016. Eftirtaldir aðilar sendu athugasemdir: Marteinn Músson hrl. f.h. Bjarna Pálssonar, dags. 25. maí 2016.

Breytingin varðar hluta greinargerðar á deiliskipulagsupprætti, kaflann Lýsing staðháttu, 6. mgr. Auglýsing um gildistöku deiliskipulagsins var birt í B-deild Stjórnartíðinda þann 10. des. 2001. Í gildandi skipulagi þá er á jörðinni graskögglaferksmiðja og hafa tún á henni (tæpir 130 ha) verið nytjuð til graskögglaframleiðslu auk túna á ýmsum jörðum í nágrenninu. Einnig er á jörðinni stórt svínabú og tilheyrir það eigendum á norðurhluta jarðarinnar. Eftir breytingu þá er skilmálum breytt þannig að á jörðinni eru nytjuð tún (tæpir 130 ha), en starfsemi graskögglaferksmiðju hefur verið hætt. Einnig eru á jörðinni stórt svínabú og fyrirhuguð er starfsemi alifuglabús (í húsi merktu nr. 8 á upprætti), og tilheyra þau eigendum á norðurhluta jarðarinnar. Húsin sem fyrirhugað er að nota fyrir alifuglahús voru byggð á árunum 1984-2001 og voru notuð fyrir svínarækt allt til ársins 2010 en hafa ekki verið notuð síðan. Áformað er að í húsunum verði annars vegar uppeldi á hænuungum og hins vegar varphænur til framleiðslu á neyslueggjum. Húsin eru samtals um 2.575 m² að flatarmáli. Að öðru leyti gildir áður samþykkt deiliskipulag. Í athugasemd Marteins, dags. 25. maí 2016, þá eru athugasemdir settar fram í sex liðum og eru þeir tilgreindir hér að neðan og svör við þeim.

- 1) Gerð er athugasemd við að tillaga að breytingu á skilmálum skuli hafa verið grenndarkynnt og telur að fleiri aðilar hafi haft hagsmuni af því að gera athugasemdir við skilmálabreytingu, og hefði talið að erindið henti betur að almennu skipulagsferli, þ.e. auglýsingu skv. 1. mgr. 43. gr. skipulagslaga.

Svar: Í 2. mgr. 43. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er gert ráð fyrir að sveitarstjórn geti ákveðið að láta fara fram grenndarkynningu í stað auglýsingar skv. 1. mgr. sömu greinar, sbr. 37-42. gr. sömu laga. Grenndarkynning fer fram með þeim hætti að lagt er mat á það hvaða aðilar kunni að hafa hagsmuni að gæta vegna breytingar á deiliskipulagi og er það í höndum sveitarstjórnar að leggja mat á það hverjir þeir aðilar kunni að vera. Grenndarkynning er löglegt úrræði við breytingu á deiliskipulagi og undir sveitarstjórn að meta hvort það sé tæk stjórnsýsluleið við breytingu á deiliskipulaginu. Grenndarkynning er úrræði sem ætlað er að létta málsmeðferð við breytingu á deiliskipulagi, enda er auglýsing deiliskipulagstillögu þyngri í vöfum, sem og að málsmeðferð er lengri. Sveitarstjórn eru þó sett mörk fyrir því hvenær mögulegt er að beita grenndarkynningu í stað auglýsingar. Breytingartillaga þarf að teljast óveruleg, en í 2. másl. 2. mgr. 43. gr., sbr. gr. 5.8.2 skipulags-eglugerðar nr. 90/2013, eru til viðmiðunar talið upp hvað megi leggja til grundvallar á því mati hvort breyting geti talist óveruleg. Taka skal mið af því að hve miklu leyti tillagan vikir frá notkun, nýtingarhlutfalli,

útliti og formi viðkomandi svæðis. Var það metið svo að ekki sé um að ræða breytingu á notkun, enda er enn gert ráð fyrir að fasteignirnar verði nýttar undir landbúnað, sem og að skilgreind notkun svæðisins en enn landbúnaðarsvæði. Nýtingarhlutfall breytist óverulega, útlit og form svæðisins breytist þar að auki ekki með því að umrædd breyting verði gerð á skilmálum deiliskipulagsins. Breytingin getur þar að auki ekki talist fordæmisgefandi með þeim hætti að nauðsyn sé á að auglýsa tillöguna, enda er notkunin í samræmi við landnotkun í AR 2010-2030. Skipulagsfulltrúi getur ekki tekið undir að með skilmálabreytingunni sé verið að breyta í grundvallaratriðum notkun húsanna, enda verður áfram í þeim stundaður landbúnaður. Skiptir þar ekki máli þó ekki hafi verið rekstur í fasteignunum um nokkurra ára skeið. Hvað varðar athugasemdir varðandi lykta- ryk- og loftmengun vegna starfsemi á búinu þá gera skipulagslög ekki ráð fyrir að slíkt sé tekið inn í mat á því hvort breytingin sé grenndarkynnt eða auglýst. Raunar mætti fremur telja að grenndarkynning henti betur að slíkum atriðum, þar sem þá er hægt að leggja mat á það hverjir verði fyrir slíkri mengun og kynna fyrir hagsmunaaðilum, enda ekki víst að auglýsing nái eyrum þeirra sem mesta hagsmuna eigi að gæta.

- 2) Gerð er athugasemd við að ákvæði 4.gr reglugerðar nr. 520/2015 um eldishús, alifugla, loðdýra og svína, komi í veg fyrir rekstur alifuglabús í húsnaðinu, amk. meðan það er svínabú í rekstri að Brautarholti 10. Tilgreinir hann í því sambandi við lágmarksfjarlægðir við matvælafyrirtæki. Telur athugasemdaraðili að áform um rekstur alifuglabús í húsi, þar sem enginn rekstur hefur verið síðustu ár feli í sér breytta notkun byggingar í matvælafyrirtæki og breytta notkun í eldishús og vísar til þess að mörkin varðandi fjarlægð skuli amk. vera 500 metrar.

Svar: Ekki er fallist á að fjarlægðarmörk 2. mgr. 4. gr. reglugerðar nr. 520/2015, sem tiltekur lágmarks fjarlægðir nýbyggingar eldishúsa, meiriháttar breytingar eða stækkanir á eldishúsum, eigi við í því tilfalli sem hér er til umfjöllunar. Ákvæðið tekur til nýbygginga, meiriháttar breytinga og stækkunar á eldishúsum, en ekki til fasteigna sem nú þegar hafa verið reist og starfsemi sem tíðkuð hefur verið í fasteigninni. Bent er á að fasteignin Brautarholt 5 hefur frá upphafi verið skráð sem svínabú og því er ekki fallist á að um meiriháttar breytingu sé að ræða. Þar að leiðandi gilda fjarlægðarmörkin ekki gagnvart núverandi byggingum, enda gerir reglugerð nr. 520/2015 ekki ráð fyrir slíku.

- 3) Gerð er athugasemd við að ef heimilaður verði rekstur alifuglabús að Brautarholti 5, þá falli stór hluti að jörð hans, Brautarholt 1, undir svæði þar sem óheimilt verður að reka hvers konar matvælafyrirtæki; telur hann að tugir hektarar af sinni jörð séu kvaðbundnir sem valdi honum tjóni og sé brot á eignarréttarákvæði stjórnarskrárinnar.

Svar: Skipulagsfulltrúi bendir á að í 51. gr. skipulagslaga nr. 123/2010 er ákvæði sem varðar bætur vegna skipulags. Fram kemur í 1. mgr. ákvæðisins að leiði skipulag eða breyting á skipulagi til þess að verðmæti fasteignar skerðist verulega, umfram það sem við á um sambærilegar eignir í næsta nágrenni, á sá er getur sýnt fram á tjón af þeim sökum rétt á bótum frá viðkomandi sveitarfélagi. Telji aðili að verðmæti eignar sinnar hafi verið skert, umfram aðrar eignir á skipulagssvæðinu, þá skal hann beina kröfu um greiðslu skaðabóta að sveitarstjórn, sbr. 2. mgr. 51. a. skipulagslaga. Skipulagsfulltrúi tekur ekki afstöðu til þess hvort bótaskylda kunní að stofnast vegna samþykktar á breytingu skilmála deiliskipulagsins.

- 4) Gerð er athugasemd við að ekki sé hægt að samþykkja skipulagsbreytingu fyrr en Reykjavíkurborg hefur ákveðið fjarlægð eldishúss alifuglabúss við aðra notkun og stafsemi og er vísað til 1.mgr. 6.gr. reglugerðar nr. 520/2015 í því sambandi.

Svar: Skv. 6.gr. reglugerðar nr. 520/2015 eru ekki sett fjarlægðartakmörk fyrir alifuglabú með færri en 40.000 stæði. Skipulagsyfirvöld geta sett fjarlægðartakmörk í skipulag ef ástæða þykir til. Ekki er talin ástæða til að setja sérstök fjarlægðarmörk á þessum stað enda fyrirhugaður rekstur undir 40.000 stæðum.

- 5) Gerð er athugasemd við að með því að heimila rekstur alifuglabús að Brautarholti 5 þá sé verið að skaða verulega rekstur golfvallar á hans landi, sem er á skilgreindu útivistarsvæði skv. aðalskipulagi.

Svar: Vísað er til svars við athugasemd nr. 3 hér á undan. Skipulagsfulltrúi tekur ekki afstöðu til þess hvort bótaskylda kunni að stofnast vegna samþykktar á breytingu skilmála deiliskipulagsins.

- 6) Gerð er athugasemd við að borgin skapi sér skaðabótaskyldu með því að samþykkja tillöguna.

Svar: Vísað er til svars við athugasemd nr. 3 hér á undan. Skipulagsfulltrúi tekur ekki afstöðu til þess hvort bótaskylda kunni að stofnast vegna samþykktar á breytingu skilmála deiliskipulagsins.

Almennt þá telur athugasemdaraðili að það sé óheimilt og andstætt 1.mgr. 43.gr. skipulagslaga nr. 123/2010 og ákvæðum reglugerðar nr. 520/2015, um eldihús, alifugla ofl. að samþykkja fyrirliggjandi tillögu að breytingu á deiliskipulagi.

Niðurstaða

Lagt er til að tillagan verði samþykkt óbreytt með þeim svörum við athugasemdum sem koma fram hér að ofan.

f.h umhverfis- og skipulagssviðs
skipulagsfulltrúa, /Björn I. Edvardsson, Björgvin Rafn Sigurðsson